

OBRZEZOWAĆ (52) *vb impf*

obrzezować (48), **obrzazować** (4); obrzezować *BielKron* (3); obrzezować : obrzazować *Calep* (5:1).

Wszystkie samogłoski jasne (w tym: w końcowym a 1 r. błędne znakowanie).

inf obrzezować (18). ◊ *praes 1 sg* obrzezuję (11). ◊ *2 sg* obrzezujesz (1). ◊ *2 pl* obrzezujecie (1). ◊ *3 pl* obrzezują (9). ◊ *praet 3 pl subst* obrzezowały (2). ◊ *fut 2 pl* będziecie obrzezować (1). ◊ *imp 2 sg* obrzezuj (1). ◊ *3 pl* niechaj obrzezują (1). ◊ *con 3 pl m pers* by obrzezowali (3). ◊ *impers praet* obrzezowano (2). ◊ *part praes act* obrzezując (2).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI w.

1. *Tnqz, oddzielać część od całości; deputare, mutilare, putare Mqcz, Cn; averruncare Mqcz; accidere, computare, praecidere Calep; admutilare, amputare, castrare, dedolare, defrondare, desecare, detruncare, opputare, obruncare, rescindere, resecare, surculare, stringere, tondere, truncare Cn (26) : Mutilo, mutilare, Obćinam/ Ochramiam/ Obrzezuyę. Mqcz 239a, 333b; Computo – Odczinam, obrzezię. Calep 229b, 13a, 829b.*

obrzezować co [= co jest obcinane] (3): Przy *iey [Libusy]* grobie wdziąłali Czechowie iedną modłę z łzczerego złotá [!] (chłopá ná koniu) á zwano ią Zelu/ przed którym ogień palili, a ná on ogień włofy fwoie á páznogćie obrzázuiąc miotáli *BielKron* 319; *Mqcz* 7c; *CzechEp* 419.

Ze zdaniem dopełnieniowym (1): *Puto, Obrzezuyę/ chędożę/ odćinam* przecz to co lie nie godzi. *Mqcz* 332d.

Przen (7) :

obrzezować co [= z czego jest obcinane] (6): ręce obrzezowác mamy/ áby nic cudzego nie trzymáiąc/ ná hojne iáłmużny z łwego zárobienia/ otworzone były *SkarŻyw* 4. *Cf Zwrot.*

obrzezować co [= co jest obcinane] (1): *SkarŻyw* 4 *cf* »obrzezować i odcinać«

Zwrot: »obrzezować serca« [w tym: od czego (1)] = oddalać zło [szyk zmienny] (5): *RejPos* 32v, 33; *Bog* [...] obiecał ná potym inłze [obrzezowanie] vcźynić/ iuż nie zakonne/ bo nie ćielefne/ [...] ále wnętrzne/ bezręcźne/ którym łam łercá ludzkie obrzezowác chćiał *CzechRozm* 88, 80; *SkarŻyw* 3.

Szeregi: »obrzezować a chędożyć« [szyk 1:1] (2): iákoż tu nie chędożyć á nie obrzezowác tych myłli á łercá łwoiego temu Pánu łwemu *RejPos* 33, 32v.

»obrzezować i odcinać« (1): *Obrzezuy* y *odćinay* zbytki y *kochániá* twoie/ ktore do grzechu przywodzą *SkarŻyw* 4.

a. *O zabiegach pielęgnacyjnych przy roślinach; abnodare, enodare, pampinare Cn [w tym: co (8)]* (9) : *Vites castrare, Macice winne obrzezowác. Mqcz* 40c; *Sirpicula, Rzezak/ przynoská/ łtrug/ któremi rokićiny ołtruguyą y winnice obrzezuyą. Mqcz* 396b, 20a, 117b, 332d, 333d, 353d, 498a; *Calep* 6b; [W Ciepłych kráinach wino obrzázuią Księżycá Páździerniká iteż *Liłtopádá/ Lutego* teź y *Márcá* [...] / ále w miernych łtronach oboiego czáfu może być obrzázowanie. *Cresc* 1571 314, 315 (*Linde*)].

b. *O zabiegu higienicznym [co = co jest obcinane]* (1) : *niepotrzebne włofy z głowy y z bordy ołtrzygałz/ páznogćie obrzeziuełz/ y coć ciáło łzkárádzi włytko odmietuełz od łiebie* *RejZwierc* 147v; [GłosyKórn II 212].

2. *Obrzynać dookoła; circumcidere PolAnt, Vulg, Mącz, Calep, Cn; circumsecare Mącz, Cn; circumscindere Calep; amputare Cn (26)*: Circumseco, Wkoło obliekuyę/ Obrzezuyę/ obćinam. *Mącz* 377b, 30a; *Circuncido* – Obrzezuię, wkoło obćinąm. *Calep* 197a, 199a.

a. *Dokonywać obowiązującego w religii żydowskiej i mahometańskiej rytualnego zabiegu obcięcia napletka; circumcidere PolAnt, Vulg, Cn (22)*: od żydow fię nauczyli [luteranie]/ obrzezować *ReszPrz* 42.

obrzezować kogo (16), co [ciało czyje] (1): *OpecŻyw* 66v; Niewiasty zafię ktore obrzezowały siny fwe mordowali wedle dekretu krolewskiego. *BibRadz* 1.*Mach* 1/63, 1.*Mach* 1/51, *Act* 15/24, *Ioann* 7/22; *BielKron* 463v; *SarnUzn* C3; *BudBib* *Ios* 5/7, 8, 1.*Mach* 1/51; Przeto Moizęfz dał wam obrzezanie/ nie iżeby z Moizęfza było/ ále z oycow/ á włobotę obrzezuiecie człowieká *BudNT* *Ioann* 7/22 [przekład tego samego tekstu *OpecŻyw, BibRadz, WujNT*]; A czemuż ie [dziatki] v sinyow Izraelfkich obrzezowano? *CzechRozm* 258v, 77 [2 r.]; Obrzezuia twe święte/ Pánie/ ciáło/ By ftąd/ ludzkemu poddáne fię stáło *GrabowSet* Kv; A gdy było dnia ólmeo/ przyszlzi obrzezować dźięciátko/ y dávali mu imię oycá iego Záchariafz. *WujNT* *Luc* 1/59, *Ioann* 7/22.

Zwroty: »obrzezować ciało nieobrzęski, napłetek« (1:1): Y obrzezować będziecie ciáło nieobrzęski wálzey [circumcidetis carnem praeputii vestri] *BibRadz* *Gen* 17/11; *BudBib* b4.

»na [czyj] wiare obrzezować« (1): Na kthori czafz y szyny na swą vyarą obrzeżowacz, y czorką swą w malzenyftwo poślubycz V.C.M. vmyfycz raczil *LibLeg* 7/31v.

a. *W odniesieniu do kobiet (1)*: Potym też tá Krolowa Sabá vftáwiła y dźiewcy rodzaj obrzázowác/ ná tym członku ktory Doktorowie zowá Nimfá. *BielKron* 462.

Synonimy 1. *obcinać, odcinać, odrzynać, przycinać, ścinać, ucinać, urzynać.*

Formacje współrdzenne cf RZEZAĆ.

Cf **OBRZEZOWANIE, OBRZEZOWANY, OBRZEZYWAĆ**